

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne: 17. 5. 2018
Čj. MSP-86/2018-OJD-SPZ/2
Počet listů: 2
Přílohy: 3

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Věc: zemř. obv. F.S. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: 1) ověřená kopie rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25.3.1949 sp.zn. Ktr – 133/49-I a další dochované archiválie (celkem 11 stran)
2) předkládací zpráva VÚA Praha č.j. MO 259052/2017-211100 ze dne 6. 12. 2017
3) kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M. opatřená datem 19.11.2017

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch zemř. obv. F.S.,

s t í ž n o s t   p r o   p o r u š e n í   z á k o n a

proti pravomocnému rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25.3.1949 sp.zn. Ktr – 133/49-I.

Rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25. 3. 1949 sp. zn. Ktr – 133/49-I byl obv. F.S. uznán vinným

- 1) přečinem proti kázni a pořádku (řádu) podle § 269:h vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, kterého se dopustil tím, že přestože byl již dvakrát kázeňsky potrestán pro svémocné vzdálení od útvaru, po svém propuštění z vojenské nemocnice v Olomouci dne 22. ledna 1949 ve

13 hod. k útvaru ve Šternberku vzdaloval se bez dovolení od útvaru a zdržoval se u své rodiny v Olomouci, načež se dostavil k útvaru dne 22. ledna 1949 ve 20 hodin;

- 2) zločinem porušení subordínace podle §§ 145, 146:c, § 150 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, kterého se dopustil tím, že dne 26. února 1949 ve Šternberku neuposlechl rozkazů rt. J. P. a por. L.Š., aby nastoupil do zaměstnání, prohlásil, že v sobotu pracovat nebude, neboť je adventistou.

Rozsudek nabyl právní moci dne 5.4.1949.

Žádná z oprávněných osob nepožádala o provedení přezkumného řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Po prošetření věci nelze s takovým postupem bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci souhlasit, a to z následujících důvodů.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 145 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, kdo v čase, kdy nachází se ve skutečné službě, nebo i mimo tento čas odepře rozkazu představeného ke službě se vztahujícímu povinnou poslušnost, nebo též jen úctu vůči představenému povinnou kdykoli a kdekoli úmyslně opomíjí, dopouští se porušení subordínace.

Podle § 146 písm. c) vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, odepření poslušnosti nebo povinné úcty může se díti nesplněním rozkazu nebo nařízení představeného.

Podle § 150 výše citovaného vojenského trestního zákona platilo, nestalo-li se odepření neb úmyslné opominutí provést nějaký služební rozkaz ani za přitěžujících okolností, uvedených v předcházejícím paragrafu, aniž vzešla tím značná škoda pro službu, uloží se trest žaláře od jednoho až do tří roků, a když neměl zločin vůbec žádných škodlivých následků, od šesti měsíců až do jednoho roku.

Podle § 269 písm. h) vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, se přečinu proti kázni a řádu dopustil ten, kdo by pro opilost mimo službu, pro děláni dluhů, pro noční potulky a jinaké za příčinou škodlivého vlivu na službu zapovězené jednání již dvakrát disciplinárně byl potrestán a přece opět při takovém přečinu byl přistižen.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon

označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. F.S. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Jak z odůvodnění rozsudku vyplývá, důvodem pro svévolné opuštění svého útvaru bylo kromě pomoci své těhotné manželce a výměny čistého prádla zejména vykonání pobožnosti jako adventisty. Stejně tak obviněný neuposlechl rozkazu svých nadřízených, jelikož mu to neumožňovalo jeho náboženské přesvědčení.

V době rozhodování bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci tak nebylo zohledněno, že jmenovaný svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené v ust. § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9. 5. 1948. Současně je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (srov. nález Ústavního soudu ze dne 26.3.2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02). Obviněný F.S. tedy neměl možnost získat individuální úlevu při plnění služební povinnosti ani vykonávat alternativní službu beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku, tedy není a nebylo trestným činem ani přečinem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného F.S. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25.3.1949 sp.zn. Ktr – 133/49-I, jakož i případná další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu jakékoliv doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud po zrušení stížností napadeného rozhodnutí též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25.3.1949, sp.zn. Ktr – 133/49-I, byl v neprospěch zemř. obviněného F.S. porušen zákon v ustanovení § 145, § 146 písm. c), § 150 a § 269 písm. h) vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř. z., ve znění pozdějších právních předpisů;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 25.3.1949, sp.zn. Ktr – 133/49-I, zrušil a dále zrušil i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného zemřelého F.S. žaloby pro skutky spočívající v tom, že ad 1) přestože byl již dvakrát kázeňsky potrestán pro svémocné vzdálení od útvaru, po svém propuštění z vojenské nemocnice v Olomouci dne 22. ledna 1949 ve 13 hod. k útvaru ve Šternberku vzdaloval se bez dovolení od útvaru a zdržoval se u své rodiny v Olomouci, načež se dostavil k útvaru dne 22. ledna 1949 ve 20 hodin, čímž měl spáchat přečin proti kázní a pořádku (řádu) podle § 269 písm. h) vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, a ad 2) dne 26. února 1949 ve Šternberku neuposlechl rozkazů rt. J.P. a por. L.Š., aby nastoupil do zaměstnání, prohlásil, že v sobotu pracovat nebude, neboť je adventistou, čímž měl spáchat zločin porušení subordinace podle §§ 145, 146:c, § 150 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, neboť v žalobním návrhu označené skutky nejsou trestnými činy.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [4 Tz 9/2018](#)